

Učiteljski Tovariš.

Glasilno avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva.

Vsebina: Utrakvistične šole na Koroškem in njih zagovornik. — Novi disciplinarni zakon za štajersko učiteljstvo. — Na boj na divje Amonite! — Zdravljenje naših bolnih razmer. — Glavna skupščina „Saveza hrvatskih učiteljskih društev“. — Razmere srbskega učiteljstva. — Dopisi. — Književnost in umetnost. — Vestnik. — Listnica uredništva. — Oklic. — Uradni razpisi učiteljskih služeb. — Gospodarski program.

Utrakvistične šole na Koroškem in njih zagovornik.

Slovenski klerikalni poslanec Grafenauer je pred kratkim v deželnem zboru gosp. dež. šol. nadzorniku Palli očital manjvrednost utrakvističnih šol, zlasti pa, da se slovenski otroci ne nauče toliko nemščine, kolikor se je mora zahtevati glede učnega časa. To je istina! Seveda Palla kot glavni zaščitnik dvojezičnih šol ugovarja tem očitkom. To se menda tudi nekoliko strinja z njegovim prepričanjem, ki si ga je po inšpekcijah — seveda na jako površen in varljiv način — pridobil. Še ni dolgo od tedaj, ko je g. Palla govoril v neki gostilnici te-le pomenljive besede: „Te šole (menil je utrakvistične!) so samo le glede nemščine imena vredne, v drugih predmetih se nič ne doseže.“ Gosp. Palla je s tem sam izrekel sodbo, da so utrakvistične šole „samo le“ ponemčevalnice in v vsakem drugem oziru — seveda tudi v vzgojnem oziru — za nič!

Pa tudi glede nemščine ni tako, kakor je g. Palla prepričan. On pozna samo le šolsko mladino, in sicer le bolj nadarjene otroke, ker se pri inšpekcijah le-ti največ vprašujejo. Če otrok odgovarja na nemška vprašanja, še ni poročstvo, da že dobro in dovolj zna nemški. Koliko se mladina v šoli nemščine nauči, bi pokazala statistika odrasle mladine v v čisto slovenskih občinah. Če dobro računimo, smemo trditi, da ena sama četrtina šoli odrasle mladine umeva nemške časnike in knjige. Par nemških izrazov blebetati se kdorkoli kmalu nauči, a z razumom čitati ali kako pismo sestaviti je težja reč.

Lahko bi kdo ugovarjal: „Ali ni dovolj, ako se le četrtina otrok nauči nemški pisati?“ Da, dosti bi bilo, če bi se drugim trem četrtinam otrok, ki tega ne doženo, tudi kaj dalo v življenje na pot. Pa ti so v resnici siromaki na duhu! Ne znajo ne nemški ne slovenski pisati; nekateri samo za potrebo slovenski čitati, kolikor so se naučili pri krščanskem nanku. Tako se „izobrazujejo“ koroški Slovenci! Slovenski se v šolah ne smejo učiti, ker bi tako zvedeli, da jim pristuje kot otrokom zvestega avstrijskega naroda več pravic, nego jih sedaj „uživajo“.

Nesramnost je za nemško inteligenco, da v XX. stoletju zlorablja šolsko vzgojo v svoje sebične politične namene. In taki ljudje si še prisvajajo ime „kulturonoscev“!

G. Palla ve za vse to; on ve, da se otroci ne uče slovenščine, svojega materinega jezika, in njemu je to po godi; on tudi dobro ve, da se veliko otrok ne nauči niti brati niti pisati, a on se za to tudi ne briga. Skratka: Šolska oblastva v nekdanjem slovenskem Korotanu prav po „očetovsko“ skrbe, da se Slovenci ne poučujejo v materinščini in da se sploh ta na vsak način zanemarja. — Seveda neizobraženo ljudstvo neodkritosrčnim nemčurjem in nemškutarjem rado gre na led in je prav ugodno za njih umazano politiko. Na tak nepošten način se drži dandanašnji nadarjeni narod koroško-slovenski v duševnem suženjstvu! Gosp. dež. šol. nadzornik pa naj premisli sledeča vprašanja: Ali ima ljudska šola le-ta smoter, da se nekaj otrok nauči tujega jezika (v tem slučaju nemškega)? Ali ni v obče za vsakega človeka — posebno za kmetovalca — bolj potrebno, da si pridobi pozitivnih znanstev in da razume vsaj eden književni jezik? Ali ni slab zgled razsodnim ljudem, če višja oblastva važni 1. § drž. šol. zakona tako zametujejo?

Novi disciplinarni zakon za štajersko učiteljstvo.

Rekli smo, da je ta zakon lepa pridobitev učiteljstva. In to je resnica, saj se z njim odpravi marsikateri nedostatek dosedanjega postopanja.

Največje važnosti je pač disciplinarni senat. Dosedaj je bil skoraj vedno tožnik in sodnik eden in isti — okrajni šolski svet, ki je bil že naprej uverjen o učiteljevi krivdi, sicer bi ga ne bil tožil. To se sedaj neha. Posebni senat bo pretresaval obtožbo in nje utemeljevanje, a tudi odgovor obtoženca in njega opravičevanje. Ne dovolj utemeljene obtožbe torej ne bodo mogle povzročiti obsodbe, kakor se je to baje dosedaj časih zgodilo. Veljalo bo le to, kar je disciplinarna preiskava resnično dognala in kar se je pravilno zapisalo, ne pa tudi to, kar si je dotični preiskovalec samo mislil ali pa tudi le želel.

V disciplinarnem senatu imamo tudi tovariša, ki se bo gotovo rad potezal za svoje kolege: a še veliko več vredno je, da se sme obtoženec dotične obravnave udeležiti in se tam zagovarjati. Količnega pomena je to, ve le tisti, ki je že